

חק לישראל – פרשת שלח יום א'

תורה – במדבר פרק יג'

- (א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (א) וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֹר:
- (ב) שְׁלַח לְךָ אַנְשִׁים וַיִּתְּרוּ אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אֶחָד אִישׁ אֶחָד לְמִטָּה אַבְתָּיו תִּשְׁלְחוּ כָל נְשִׂיא בָהֶם: (ב) שְׁלַח לְךָ אַנְשִׁים וַיִּתְּרוּ אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אֶחָד אִישׁ אֶחָד לְמִטָּה אַבְתָּיו תִּשְׁלְחוּ כָל נְשִׂיא בָהֶם: (ב) שְׁלַח לְךָ גְּבִרִין וַיֵּאֱלֹדוּ יֵת אֶרְעָא דְכְנַעַן דִּי אָנָּא יְהֵב לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל גְּבִרָא חַד גְּבִרָא חַד לְשִׁבְטָא דְאַבְתְּוֹהֵי תִשְׁלְחוּ כָל רְבָא דְבָהוֹן:
- (ג) וַיִּשְׁלַח אַתֶּם מֹשֶׁה מִמִּדְבַּר פָּאָרֹן עַל פִּי יְהוָה כָּלֶם אַנְשִׁים רָאשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל הַמָּוֶה: (ג) וַיִּשְׁלַח אַתֶּם מֹשֶׁה מִמִּדְבַּר פָּאָרֹן עַל פִּי יְהוָה כָּלֶם אַנְשִׁים רָאשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל הַמָּוֶה: (ג) וַיִּשְׁלַח יְתָהוֹן מֹשֶׁה מִמִּדְבַּרָא דְפָאָרֹן עַל מִימְרָא דִּי כְלָהוֹן גְּבִרִין דִּישֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אַנְוִן:
- (ד) וְאֵלֶּה שְׁמוֹתֵם לְמִטָּה רְאוּבֵן שְׁמוּעַ בֶּן זְכוּר: (ד) וְאֵלֶּה שְׁמוֹתֵם לְמִטָּה רְאוּבֵן שְׁמוּעַ בֶּן זְכוּר: (ד) וְאֵלִין שְׁמֵהֶתְהוֹן לְשִׁבְטָא דְרְאוּבֵן שְׁמוּעַ בֶּר זְכוּר:
- (ה) לְמִטָּה שִׁמְעוֹן שְׁפַט בֶּן חוּרִי: (ה) לְמִטָּה שִׁמְעוֹן שְׁפַט בֶּן חוּרִי: (ה) לְשִׁבְטָא דְשִׁמְעוֹן שְׁפַט בֶּר חוּרִי:
- (ו) לְמִטָּה יְהוּדָה כָּלֵב בֶּן יִפְנֶה: (ו) לְמִטָּה יְהוּדָה כָּלֵב בֶּן יִפְנֶה: (ו) לְשִׁבְטָא דִּיהוּדָה כָּלֵב בֶּר יִפְנֶה:

רש"י

- (ב) שלח לך אנשים – (במדבר רבה) למה נסמכה פרשת מרגלים לפי מרים לפי שלקחה על עצמה למה שדברה באחיה ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר: שלח לך – (במדבר רבה) סוטה לו) לדעתך אני איני מראה לך אם תראה שלח לפי שצאו ישראל ואמרו (דברים) א) נשלחה אנשים לפנינו כמה שנאמר (ס) ותקראו עלי כלכם וגו' ומשה נמלך בשכינה
- אמר אני אמרתי להם שהיא טובה שנא' (שמות ג) אעלה אתכם מעני מצרים וגו' חייכם שאני נותן להם מקום לטעות בדברי המרגלים למען לא יירשעו:
- (ג) על פי ה' – דברותו של עכב על ידו: כלם אנשים – כל אנשים שצמקרא לשון חשיבות ואותה שעה כשרים היו:

נביא – יהושע פרק ב' א'-ו'

- (א) וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון מִן הַשְּׂטִיִּים שְׁנַיִם אַנְשִׁים מְרַגְלִים חָרָשׁ לֵאמֹר לְכוּ רְאוּ אֶת הָאָרֶץ וְאֶת יְרִיחוֹ וַיֵּלְכוּ וַיָּבֹאוּ בֵּית אִשָּׁה זֹנָה וּשְׁמָה רָחַב וַיִּשְׁכְּבוּ שָׁמָּה: (א) ושלח יהושע בר נון מן שטין תרין גוברין מאללין ברז למימר אזילו חזו ית ארעא וית יריחו ואזלו ועלו לבית אתתא פונרקיתא ושמה רחב ושכיבו תמון:
- (ב) וַיֵּאמֶר לְמַלְכָּהּ יְרִיחוֹ לֵאמֹר הִנֵּה אַנְשִׁים בָּאוּ הִנֵּה הִלְלִיָּה מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְחַפֹּר אֶת הָאָרֶץ: (ב) ואתאמר למלכא דיריחו למימר הא גובריא אתו הכא בליליא מבני ישראל לאללא ית ארעא:

חק לישראל – פרשת שלח יום א'

(ג) וַיִּשְׁלַח מֶלֶךְ יִרְיָחוֹ אֶל רָחֵב לְאֹמֶר הוֹצִיָאִי הָאֲנָשִׁים הַבָּאִים אֵלַיךָ אֲשֶׁר בָּאוּ לְבֵיתְךָ כִּי לַחֲפֹר אַתָּה כָּל הָאָרֶץ בָּאוּ: (א) וּשְׁלַח מַלְכָא דִירְיָחוֹ לוֹת רַחֵב לְמִימְרָא אֲפִיקוּ גַבְרִיא דְאִתּוֹ לוֹתִיךְ דְעֵלּוּ לְבֵיתִיךְ אֲרִי לְאֵלְלָא יֵת כָּל אֲרַעָא אִתּוֹ:

(ד) וַתִּקַּח הָאִשָּׁה אֶת שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים וַתַּעֲפֶנּוּ וַתֹּאמֶר כֵּן בָּאוּ אֵלַי הָאֲנָשִׁים וְלֹא יָדַעְתִּי מֵאִין הֵמָּה: (ה) וּדְבִירַת אִתְתָּא יֵת תְּרִין גַּבְרִיא וְאִסְמֶרְתָּנּוֹן וְאִמְרַת בְּקוּשְׁטָא אִתּוֹ לוֹתִי גַבְרִיא וְלֹא יִדְעִית אִי מִנּוּן אִינוּן:

(ו) וַיְהִי הַשָּׁעַר לְסָגוֹר בַּחֲשׂוֹךְ וְהָאֲנָשִׁים יָצְאוּ לֹא יָדַעְתִּי אָנָּה הִלְכוּ הָאֲנָשִׁים דְּרַפּוּ מִיְהֵר אַחֲרֵיהֶם כִּי תִשְׁיָגוּם: (ה) וְהוּוּ עֵדוֹן לְמִיחַד תְּרַעָא בְּקַבְלָהּ וּגַבְרִיא נִפְקוּ לֹא יִדְעִית לֹאן אֹדּוֹ גַבְרִיא רַדְפוּ בְּפִרְיעַ בְּתִרְיָחוֹן אֲרִי תְדַבְּקוּנוּן:

(ו) וְהִיא הֶעֱלָתָם הַגָּהָה וַתִּטְמַנֶּם בְּפִשְׁתֵּי הָעֵץ הָעֲרֻכּוֹת לָהּ עַל הַגָּה: (ו) וְהִיא אִסְקַתָּנּוֹן לְאִגְרָא וְאִסְמֶרְתָּנּוֹן בְּטַעוּנֵי כְתָנָא דְסַדִּירִין לָהּ עַל אִגְרָא:

רש"י

והלל עשהאל בכלל היה, ולמה יאל, אלל שהיה קשה כנגד כולם, כיואל צו (מלכים א יא א): והמלך שלמה אהב נשים נכריות רבות ואלת צת פרעה, והלל צת פרעה בכלל היתה, ולמה יאלת, אלל שהיה מחבבה כנגד כולם, וכלפי חטא שהחטיאה אותו יותר מכולן, כך שנויה בספרי (עקב נב). אשה זונה – תרגם יהונתן: פונדקיתא, מוכרת מיני מזונות:

(ב) לחפור – לרגל, כמו (איוב לט כט): משם חפר אוכל:

(ד) ותלפנו – יש מקראות מדברים על הרבים כיחיד, לפי שמיארה בהטמנתם, וצמקום כר, כאילו היה יחיד, ומדרש אגדת תנחומא (שלח א) יש: פנחם וכלב היו, ופנחם עמד לפנייהם ולא ראוהו לפי שהיה כמלאך. דבר אחר: ותלפנו, כל אחד ואחד בפני עצמו, ודוגמתו מלינו (משלי כז ט): שמן וקטרת ישמח לב, ולא אמר ישמחו לב:

(ו) בפשתי העץ – פשחים בגבעוליהן:

(א) וישלח יהושע וגו' – על כרחי אני כריך לומר שצחוד ימי אלל משה שלחם, שהרי לסוף ג' ימים שחמו ימי אלל משה עברו את הירדן, שמשם אנו למדים שמת משה צז' אדר כשאתה מונה ל"ג למפרע מיום שעלו מן הירדן בעשור לחדש הראשון, ועל כרחך משנשתלחו המרגלים לא עברו את הירדן עד יום החמישי, שנאמר: וישבו שם שלשת ימים עד שבו הרודפים צו כלילה, ויעברו ויבאו אל יהושע בן נון וישכם יהושע צבוקר ויסעו מהשטים, הרי יום ד', וילינו שם טרם יעברו, נמאל שלא עברו עד יום ה'. חרש – ברז, כך תרגם יונתן, אמר להם עשו ענמכם כחרשים, כדי שלא יסתירו דבריהם מפניכם. דבר אחר: חרש – חרם, הטעינו ענמיכם קדרות, כדי שתהיו נראין כקדרין. ראו את הארץ ואלת יריחו – והלל יריחו בכלל היתה ולמה יאלת, אלל שהיתה קשה כנגד כולם, לפי שהיתה יושבת על הספר. וכיואל צו (שמואל ב צ ל): ויפקדו מעבדי דוד תשעה עשר איש ועשהאל,

כתובים – תהילים פרק ב' א-ו'

(א) לָמָּה רָגַשׁוּ גוֹיִם וּלְאֻמִּים יְהַגּוּ רִיק: (א) לָמָּה מִתְרַגְּשִׁין עַמְמִיא וְאוּמִיא מִרְגְּנִין סְרִיקוֹתָא:

(ב) יִתְיַצְּבוּ מַלְכֵי אָרֶץ וְרוֹזְנִים נוֹסְדוּ יַחַד עַל יְהוָה וְעַל מְשִׁיחוֹ: (ב) קִימִין מַלְכֵי אֲרַעָא וְשִׁלְטוֹנֵיא יִתְחַבְּרוּן כְּחַדָּא לְמִרְדָּא קִדָּם יִי וְלִמְנַצֵּי עַל מְשִׁיחֵיהּ:

חק לישראל – פרשת שלח יום א'

- (ג) נִנְתְּקָה אֶת מוֹסְרוֹתֵינוּ וְנִשְׁלִיכָה מִמֶּנּוּ עֲבֹתֵינוּ: (א) נתרע ית אסרתיהון ונטלוק מננא שללותהון:
 (ד) יוֹשֵׁב בְּשָׂמַיִם יִשְׁחַק אֶדְנִי יִלְעַג לְמוֹ: (ה) דיתייב בשמיא יגחך מימרא דיי ידהך להון:
 (ה) אֲז יִדְבַר אֱלֹהֵינוּ בְּאָפוּ וּבְחֶרְוֵנוּ יִבְהַלְמוּ: (ו) הידין ימלל להון בתוקפיה וברוגוניה יבהלאנון:
 (ו) וְאֲנִי נֹסַכְתִּי מִלְכִּי עַל צִיּוֹן הַר קְדֹשִׁי: (ז) ואנא רביתי מלכי ומניתי על טור מקדשי:

רש"י

- (א) למה רגשו גוים – רבותינו דרשו את הענין על מלך המשיח ולפי משמעו יהיה נכון לפותרו על דוד עצמו כעין שנאמר (שמואל ב' א') וישמעו פלשתים כי משחו ישראל את דוד למלך עליהם ויקבלו פלשתים את מחניהם ונפלו בידו ועליהם אמר למה רגשו גוים ונתקבלו כולם. ולחומים יהגו – כלבם ריק, ולחומים מנחם פתר לחומים וחומים וגוים כלם קרובי ענין:
 (ב) יתלכזו מלכי ארץ ורוזנים נוסדו יחד וגו' – ורוזנים שניור"ש כלעז. נוסדו – לשון סוד
- פורקונשילכרו "כלעז ומה היא העצה:
 (ג) ננתקה את מוסרותינו – דישרונפרוימ"ש לויקוראנגל"ש כלעז, אלו רעות שקושרין העול בהם. עבותינו – לויקורדו"ש כלעז:
 (ד) ישחק ילעג ידבר – לשון הוה הם משמין:
 (ה) אז ידבר אלינו – כמו עליהם ומה הוא הדבור:
 (ו) ואני נסכתי מלכי – למה רגשתם ואנכי מנתי לי את זה לנסוך ולמלוך על ציון הר קדשי:

משנה – שביעית פרק ד'

- (א) בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים, מִלְּקַט אֶדָם עֵצִים וְאֶבְנִים וְעֵשְׂבִים מִתּוֹךְ שְׂלוֹ, כְּדָרְךָ שֶׁהוּא מִלְּקַט מִתּוֹךְ שֶׁל חֵבְרוֹ, אֶת הַגֶּס הַגֶּס. מִשְׁרָבוֹ עוֹבְרֵי עֲבָרָה, הִתְקִינוּ שֶׁיְהֵא זֶה מִלְּקַט מִתּוֹךְ שֶׁל זֶה, וְזֶה מִלְּקַט מִתּוֹךְ שֶׁל זֶה, שֶׁלֹא בְּטוֹבָה, וְאִין צְרִיךְ לֹאמַר שֶׁיִקְצֹץ לָהֶם מִזְנוֹנוֹת:
 רע"ב – (א) כדרך שהוא מלקט מחצירו את הגס הגס – הכי מפרשא מתניתין בירושלמי, בראשונה היו אומרים מלקט אדם בתוך שלו את הגס הגס כדרך שמלקט בשל חצירו בין גסין בין לקין, ואע"ג לעלים ועשבים כשמלקטים אותן מתוך השדה מתקן השדה לזריעה, כשמלקט הגס כלומר העלים ועשבים הגסים ומניח את הדקיס, תלינן לזריעה לעלים הוא, ולאו לתקן את הקרקע קעביד כדרך לתלינן במלקט בשדה חצירו בין
 (ב) שָׂדֶה שֶׁנִּתְקַצְעָה, תִּזְרַע בְּמוֹצָאי שְׁבִיעִית. שֶׁנִּשְׁטִיבָה אוֹ שֶׁנִּדְיָרָה, לֹא תִזְרַע בְּמוֹצָאי שְׁבִיעִית. שָׂדֶה שֶׁנִּשְׁטִיבָה, בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים, אִין אוֹכְלִין פְּרוֹתֶיהָ בְּשְׁבִיעִית. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים, אוֹכְלִין. בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים, אִין אוֹכְלִין
- דקין בין גסין, ללא עביד אינש לתקן שדה חצירו ומידע ידיע לעלים הוא לריד: משרבו עובדי עבירה – שהיו מלקטין בשדותיהן בין דקיס בין גסין והן אומרים בגסין לקטנו: שלל בטובה – שאין חצירו מחזיק לו טובה, דהשתא ודאי לא אחא למלקט הדקין, כיון שאין חצירו מחזיק לו טובה על זה: ואין לריד לומר שיקחז להם מזונות – שיאמר לו לקוט משדי היום ואתן לך מזונותיך, דפשיטא לאסור:

חק לישראל – פרשת שלח יום א'

פרות שביעית בטובה. ובית הלל אומרים, אוכלין בטובה ושלל בטובה. רבי יהודה אומר, חלופי הדברים, זו מקלי בית שמאי ומחמרי בית הלל: ליר לבהמות שעשה זה סהר, כדאמרין דפרקין דלעיל, ולא עשה ממנו אשפות אלא הניחו כדי לזבל בו השדה: לא חזרע במוצאי שביעית – דקנסין ליה זהני יותר מבתקוה: בטובה, אסור, לאין מחזיקין טובה לבעלים דרחמנא אפקרינהו: חלופי הדברים – דבית שמאי לקולא. ואין הלכה כר' יהודה:

(א) חוכרין גירין מן הנכרים בשביעית, אבל לא מישראל. ומחזיקין ידי נכרים בשביעית, אבל לא ידי ישראל. ושואלין בשלומן, מפני דרכי שלום: לשון נירו לכס ניר (ירמיה 7) ומחזיקים ידי נכרי – אם מצאו חורש יכול לומר לו יישר כחד וכיולא דזה: ושואלים בשלומן – ואפילו דיום חגס:

(ה) המדל בזיתים, בית שמאי אומרים, יגום. ובית הלל אומרים, ישרש. ומודים במחליק עד שיגום. איזה הוא המדל, אחד או שנים. המחליק, שלשה, זה בצד זה. במה דברים אמורים, מתוך שלו. אבל מתוך של חבירו, אף המחליק, ישרש:

רע"ב – (7) המדל בזיתים – כשהזיתים מקורבים זה לזה יותר מדאי נוטל אחד ומניח שנים, או נוטל שנים ומניח אחד, כדי שיגדל ויתעבה. מדל לשון שלפה והסרה, ויש מפרשים לשון לדול וללות שמדלל שדהו מן הזיתים: יגום – גומס ומקצץ האילן ומשאיר השורש בצרף ולא ישרש לגמרי שלא יראה

(ה) המבקיע בזית, לא יחפהו בעפר, אבל מכסה הוא באבנים או בקש. הקוצץ קורות שקמה, לא יחפהו בעפר, אבל מכסה הוא באבנים או בקש. אין קוצצין בתולת שקמה בשביעית, מפני שהיא עבודה. רבי יהודה אומר, בדרפה, אסור, אלא או מגביה עשרה טפחים, או גומם מעל הארץ:

רע"ב – (ה) לא יחפה – הביקוע בעפר שהרי הוא מתקן בכך, שהעפר נעשה טיט ומשביח האילן: באבנים ובקש – דהוי כמושיב שומר שלא ייבש: בתולת שקמה – שלא נקלטה מעולם: מפני שהיא עבודה – שהיא משוחחת בכך: כדרכה אסור – שהיא

חק לישראל – פרשת שלח יום א'

(ו) המזונב בגפנים והקוצץ קנים, רבי יוסי הגלילי אומר, ירחיק טפח. רבי עקיבא אומר, קוצץ כדרבו, בקרדם או במגל ובמגרה ובכל מה שירצה. אילן שנפשח, קושרין אותו בשביעית, לא שיעלה אלא שלא יוסיף:

רע"ב – (ו) המזונב בגפנים – מקטע זנבות האפנים כדי שיעצה הגזע ויגדל ויגבר כוחו, וכן הקוצץ קנים כדי שיתעבו ויוסיף כוחו: ירחיק טפח – מן הקרקע ושוב לא מיחזי

כעבודה: שנפשח – נסדק כמו (איכה ג) ויפשחני: לא שיעלה – שיתחזרו סדקיו: אלא שלא יוסיף – ליסדק:

(ז) מאימתי אוכלין פרות האילן בשביעית, הפגים, משיריחו, אוכל בהם פתו בשדה. בחלו, בונים לתוף ביתו. וכן פיוצא בהם בשאר שני שבוע חייב במעשרות:

רע"ב – (ז) מאימתי אוכלים פירות האילן בשביעית – משום דרשינן לאכלה ולא להפסד, ואם אוכלן קודם זישולן היינו הפסד: הפגים – פגי תאנה כדכתיב (שיר השירים ב) התאנה חנטה פגיה: משהזריחו – האדימו וזהו התחלת זישולן: אוכל בהם פתו בשדה – אבל ללקט ולהכניס לבית אינו רשאי עד

שיגמרו: ביחלו – שגדלו הרבה, ודומה לו וגם נפשם בחלה צי (זכריה יא) וזכרושלמי יליף לה מדכתיב (ויקרא כה) תהיה כל תבואתה לאכול, וכתיב (שם) מן השדה תאכלו את תבואתה, בשתי תבואות הכתוב מדבר, אחת מן הבית ואחת מן השדה:

(ח) הבסר, משהביא מים, אוכל בו פתו בשדה. הבאיש, בונים לתוף ביתו. וכן פיוצא בו בשאר שני שבוע, חייב במעשרות:

רע"ב – (ח) משהביא מים – שסוחטו ויוכל ממנו משקה: משהביאו – משיקראו באשה, והיינו כשיתחילו להתבשל ונתבשלו עד

שהחרכנים שצפנים נראים מבחוז מתוך הקליפה:

(ט) זיתים, משייכניסו רביעית לסאה, פוצע ואוכל בשדה. הכניסו חצי לג, בותש וסוף בשדה. הכניסו שלישי, בותש בשדה וכוונס לתוף ביתו. וכן פיוצא בהם בשאר שני שבוע, חייבים במעשרות. ושאר כל פרות האילן, בעונתן למעשרות, כף עונתן לשביעית:

רע"ב – (ט) רביעית לסאה – שמסאה זיתים יכול להוציא רביעית הלוג שמו: פוצע – דרך הזיתים לפצען כדי למתק מריחות: ואוכל בשדה – דבר שדרכו לאכול הוא, אבל לסוף לא חזו ואין סכין אלא דבר שדרכו לסוף: הכניסו חצי לוג – שנתבשלו עד שהוא יכול להוציא חצי לוג מסאה: הכניסו שלישי – שנתגדלו שלישי ממה שעתידיהם להתגדל, אי

נמי שמוציא מהם עכשיו שלישי ממה שמוציא לסאה כשנתבשלו יפה: כך עונתן לשביעית – ואין אוכלין מהן בשביעית עד שיגיעו לעונת מעשרות המפורש צפרק קמא למעשות. דוקא תאנים וענבים זיתים רגילים לאכול קודם זישולן, לפיכך התירו לאכול מהם בשדה בשביעית קודם שיגיעו לעונת המעשרות, אבל לא בשאר פירות:

(י) מאימתי אין קוצצין את האילן בשביעית. בית שמאי אומרים, כל האילן משיוציא. ובית הלל אומרים, החרובין משישלשלו, והגפנים משייגרעו, והזיתים משיינצו, ושאר כל האילן משיוציא. וכל האילן, כיון שבא לעונת

חק לישראל – פרשת שלח יום א'

הַמִּעֲשָׂרוֹת, מִתֵּר לְקַצְצוֹ. כַּמָּה יְהֵא בְּזִית וְלֹא יִקְצְצוּ. רַבֵּעַ. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אֹמֵר, הַכֹּל לְפִי הַזִּית:

בשביעית: מותר לקולטו – ואין כאן משום הפסד הפרי, או משום גזל לאידך ליטנא, שכבר הפרי ראוי לאכילה. ומשום קולץ אילנות טובים ליכא אס הוא מעולה בדמים קדמיו יקרים לעצים יותר מלאילן: וכמה יהא בזית – לאו אשביעית קאי אלא סיהא אסור לקולטו משום קולץ אילנות טובים כדכתיב (דברים כ) כי ממנו תאכל ואתו לא תכרות: רובע – הקב, משום דחשיב יותר משאר אילנות, דאלו דקל מותר לקולטו עד לטעין קבא:

רע"ב – (ז) אין קולטין את האילן בשביעית – משום דלאכלה אמר רחמנא ולא להפסד. ואני שמעתי כיון דאפקרינהו רחמנא לפירות אס יקלסס הוי גוזל את הרבים: משויולא – תחילת העלין בימי ניסן: משישלשבו – משיתחילו להכבד ולתלות כעין שלשלת: משיגרעו – משיעשו גרעינים. פירוש אחר, הבוסר כשיגדילו הענבים ונעשו כפול הלצן נקרא גרוע: משינאו – משיגדל עליהן הגץ כמו הנלנים נלאו בארץ (שיר השירים ב) כשיגיעו לשיעורים הללו אסור לקלץ

גמרא – ברכות דף לד' ע"א

תנו רבנן אלו ברכות שאדם שוחה בהן באבות תחלה וסוף בהודאה תחלה וסוף ואם בא לשוח בסוף כל ברכה וברכה ובתחלת כל ברכה וברכה מלמדין אותו שלא ישחה אמר רבי שמעון בן פזי אמר רבי יהושע בן לוי משום בר קפרא הדיוט כמו שאמרנו כהן גדול בסוף כל ברכה וברכה והמלך תחלת כל ברכה וברכה וסוף כל ברכה וברכה אמר רבי יצחק בר נחמני לדידי מפרשא לי מיניה דרבי יהושע בן לוי הדיוט כמו שאמרנו כהן גדול תחלת כל ברכה וברכה המלך כיון שכרע שוב אינו זוקף שנאמר ויהי ככלות שלמה להתפלל וגו' קם מלפני מזבח ה' מכרע על ברכיו: תנו רבנן קידה על אפים שנאמר ותקד בת שבע אפים ארץ כריעה על ברכים שנאמר מכרע על ברכיו השתחוואה זו פשוט ידים ורגלים שנאמר הבוא נבוא אני ואמך ואחיך להשתחות לך ארעה אמר רב חייא בריה דרב הונא חזינא להו לאביי ורבא דמצלו אצלויי תני חדא הכורע בהודאה הרי זה משובח ותניא אידך הרי זה מגונה לא קשיא הא בתחלה הא לבסוף רבא כרע בהודאה תחלה וסוף אמרי ליה רבנן אמאי קא עביד מר הכי אמר להו חזינא לרב נחמן דכרע וחזינא ליה לרב ששת דקא עבד הכי והתניא הכורע בהודאה הרי זה מגונה והיא בהודאה שבהלל והתניא הכורע בהודאה ובהודאה של הלל הרי זה מגונה כי תניא ההיא בהודאה דברכת המזון:

רש"י על הגמרא

ביותר כריך להכניע ולהשפיל עצמו: אינו זוקף – עד שיגמור: קם מלפני מזבח ה'

תחלה וסוף – צמודים, ולך נאה להודות: כהן גדול בסוף כל ברכה – כל מה שהוא גדול

חק לישראל – פרשת שלח יום א'

מטוין על לדיהן: בתחלה – כורע: חזינא לרבי
נחמן דכרע – תחלה וסוף: צהודאה להלל –
הודו לה' כי טוב:

מכרוע – רישיה דקרא ויהי ככלות שלמה
להתפלל והדר קם מכרוע: ארעה – לשון
משחטח משמע: למלכו אלכווי – כשנפלין
על פניהם אין פושטין ידיהם ורגליהם, אלא

זוהר – שלח דף קנט' ע"א

ויבאו עד נחל אשכול וגו', רבי יהודה פתח, (ישעיה מב) כה אמר האל יי בורא
השמים ונוטיהם וגו'. כמה אית להו לבני נשא לאסתכלא בפולחנא
דקודשא בריה הוא, כמה אית להו לאסתכלא במלי דאורייתא, דכל מאן
דאשתדל באורייתא, כאילו מקרב כל קודבנין דעלמא לקמי קודשא בריה
הוא. ולא עוד אלא דקודשא בריה הוא מכפר ליה על כל חובי, ומתקנין
ליה כמה בורסיין לעלמא דאתי:

רבי יהודה הוה אזיל בארחה בהדי רבי אבא, שאל ליה, אמר מלה חד
בעינא לשאלא, בין דידע קודשא בריה הוא דזמין בר נש למחטי קמיה,
ולמגור עליה מיתה, אמאי ברא ליה. דהא אורייתא הוה תרי אלפין שנין
עד לא איברי עלמא. וכתוב בה באורייתא, (במדבר יט) אדם כי ימות באהל.
(במדבר כז) איש כי ימות. ויחי פלוני וימת. מאי קבעי קודשא בריה הוא
לבר נש בהאי עלמא, דאפילו אי אשתדל באורייתא יממא ולייליא ימות,
ואי לא אשתדל באורייתא ימות, כלא בחד ארחה, בר פרישותא דההוא
עלמא, כמה דאת אמר (קהלת ט) כטוב פחוטא:

אמר ליה, אורחוי דמארה, וגזרי דמארה, מה לה למטרך בהו. מה דאית לה
רשו למנדע ולאסתכלא שאיל, ודלית לה רשו למנדע, כתיב (קהלת ה) אל
תתן את פיך לחטיא את בשרך, דאורחוי דקודשא בריה הוא וסתרין, גניזין
עלאין, דהוא סתים וגניז לית לן לשאלא. אמר ליה, אי הכי, הא אורייתא
כלא סתים וגניז, דהא היא שמה קדישא עלאה הוי, ומאן דמתעסק
באורייתא פאלו אתעסק בשמיה קדישא, ואי הכי, לית לן לשאלא
ולאסתכלא:

אמר ליה אורייתא כלא סתים וגלייא, ושמיה קדישא סתים וגלייא, וכתוב
(דברים כט) הנסתרות לה' אלהינו והנגלות לנו ולבנינו, הנגלות לנו, דאית
רשו לשאלא, ולעיינא ולאסתכלא בהו ולמנדע בהו. אבל הנסתרות ליי
אלהינו, דיליה אינון, וליה אתחזיון, דמאן יכיל למנדע ולאסתכלא דעתוי
סתימא, וכל שכן למשאל:

תא חזי, לית רשו לבני עלמא למימר מלין סתימין ולפרשא לון, בר
בוצינא קדישא רבי שמעון, דהא קודשא בריה הוא אסתכסם על ידוי. ובגין

חק לישראל – פרשת שלח יום א'

הַדָּרָא דִּילֵיהּ דְּשִׁמְיָא הוּא לְעֵילָא וְתַתָּא, וְעַל דָּא מְלִין אֶתְמָרוּ בְּאַתְגְּלִיָּא עַל יְדוּי, וְלֹא יְהֵא דְרָא כְּדָרָא דָּא דְאִיהוּ שְׂאֲרֵי בְּגוּיָהּ, עַד דְּנִיתִי מְלָפָא מְשִׁחָא:

הלכה – הרמב"ם הלכות תפילה פרק ח'

(יא) אין ממנין שליח ציבור אלא גדול שבציבור בחכמתו ובמעשיו ואם היה זקן הרי זה משובח ביותר ומשתדלין להיות שליח ציבור אדם שקולו ערב ורגיל לקרות ומי שלא נתמלא זקנו אע"פ שהוא חכם גדול לא יהא ש"ץ מפני כבוד ציבור אבל פורס הוא על שמע משיביא שתי שערות אחר שלש עשרה שנים:

(יב) וכן העלג כגון מי שקורא לאל"ף עי"ן או לעי"ן אל"ף וכל מי שאינו יכול להוציא את האותיות כתיקונן אין ממנין אותו שליח ציבור והרב ממנה אחד מתלמידיו להתפלל לפניו בציבור הסומא פורס על שמע ונעשה שליח ציבור אבל מי שכתפיו מגולות אע"פ שהוא פורס על שמע אינו נעשה שליח ציבור לתפלה עד שיהיה עטוף:

לע"נ

זאב וזיים בן שרה, משה דוד בן סולטנה סוזן מלכה, גד גבריאל בן סוזן, סולטנה סוזן מלכה
בת שמחה, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.